

Anotace rozsudku ze dne 9. července 2013 ve věci č. 37222/04 – *Altinay proti Turecku*

Senát druhé sekce Soudu dospěl pěti hlasy proti dvěma k závěru, že tím, že v rámci přijímacího řízení na vysokou školu byly uplatňovány rozdílné koeficienty u studijních výsledků uchazečů ze středních odborných učilišť a z gymnázií s obecným zaměřením nedošlo k porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 2 Protokolu č. 1. Soud nicméně jednomyslně konstatoval, že k porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 2 Protokolu č. 1 došlo tím, že změna kritérií pro přijetí na vysokou školu nebyla pro stěžovatele předvídatelná a nevztahovala se na něj přechodná ustanovení. Stěžovateli byla přiznána částka 5 000 eur jako náhrada nemajetkové újmy.

(i) Okolnosti případu

V červenci 1998, kdy byl stěžovatel v posledním ročníku středního odborného učiliště, byly změněny podmínky přijímacího řízení na vysokou školu zaměřenou na komunikační studia. V rámci přijímacího řízení napříště 79% získaných bodů tvořil výsledek přijímací zkoušky a 21% prospěch z předchozího středoškolského studia. Prospěch z gymnázia s obecným zaměřením byl nicméně násoben koeficientem 0,5, zatímco prospěch z odborného učiliště koeficientem 0,2 s odůvodněním, že dosažené výsledky na uvedených typech škol nejsou srovnatelné.

Stěžovatel žádal o možnost přestoupit ze středního odborného učiliště na gymnázium, nicméně jeho žádost byla zamítnuta. Následně neuspěl v přijímacím řízení na vysokou školu. Rok poté již bylo za určitých podmínek umožněno žákům přestoupit ze středního odborného učiliště na gymnázium.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K tvrzenému porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 2 Protokolu č. 1

Stěžovatel namítal diskriminaci v přístupu ke vzdělání, ke které mělo dojít v souvislosti s nepředvídatelnou změnou podmínek přijímacího řízení na vysokou školu, aniž by negativní důsledky těchto změn pro stěžovatele byly zmírněny použitím přechodných ustanovení. Uvedl též, že jím dosažený výsledek u přijímací zkoušky by byl dostatečný pro přijetí, pokud by se jeho studijní výsledky nenásobily nižším koeficientem..

Soud připomněl, že rozdílné zacházení je diskriminační, jestliže postrádá objektivní a rozumné odůvodnění, tedy nesleduje legitimní cíl a jestliže použité prostředky k jeho dosažení nejsou přiměřené.

Soud se nejprve zabýval tím, zda samotným uplatněním odlišného koeficientu u studijních výsledků uchazečů ze středních odborných učilišť a z gymnázií s obecným zaměřením dochází k porušení zákazu diskriminace. V této souvislosti připomněl, že při stanovení přijímacích kritérií na střední a vysoké školy státy požívají velmi širokého prostoru pro uvážení. S ohledem na skutečnost, že na předmětném středním odborném učilišti se vyučovala jiná skladba předmětů, přičemž zejména matematika, přírodní vědy a společenské vědy nebyly do jeho vzdělávacího programu poslední dva roky vůbec zahrnuty, je dle Soudu legitimní, aby při přijímacím řízení na vysokou školu bylo za účelem zvýšení úrovně vysokého školství zvýhodněno vzdělání na gymnáziu. Dané zvýhodnění koeficientem 0,5 oproti koeficientu 0,2 bylo zároveň dle Soudu přiměřené, jelikož přijímací zkouška byla pro všechny uchazeče o studium na vysoké škole stejná a po dokončení základní školy si žáci mohli vybrat bez omezení, zda se запиší na gymnázium či na střední odborné učiliště. Stěžovatel jakožto absolvent středního odborného učiliště tedy nebyl oproti absolventům

gymnázia diskriminován a v tomto ohledu tedy k porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 2 Protokolu č. 1 nedošlo.

Soud se dále zabýval tím, zda stěžovatel nebyl diskriminován ve srovnání s absolventy středních odborných učilišť z jiných let, jelikož na absolventy z předchozích let byl při přijímacím řízení aplikován koeficient 0,5 a absolventi z následujících let mohli na rozdíl od stěžovatele za určitých podmínek přestoupit během studia na gymnázium.

Soud připustil, že okamžité uplatnění nového pravidla pro přijímání na vysoké školy bez přechodných ustanovení sledovalo legitimní cíl rychlého zlepšení kvality vysokého školství. Následně Soud zkoumal přiměřenost daného opatření. Konstatoval, že stěžovatel se již od počátku studií zaměřoval na oblast komunikace a chtěl se stát novinářem – poslední dva roky jeho středoškolského studia se svou skladbou velmi podobaly prvnímu ročníku příslušné vysoké školy. Soud dále zdůraznil, že stěžovatel by byl přijat na vysokou školu, kdyby měl stejné známky z gymnázia a nikoli z odborného učiliště. Jelikož tedy stát změnil pravidla přijímacího řízení na vysokou školu bez upozornění a bez jakýchkoli přechodných ustanovení či vyrovnávacích opatření (např. možnost přestupu na gymnázium, která byla připuštěna až později, či rozšíření výuky na odborných učilištích o některé předměty, jejichž znalosti nová pravidla vyžadovala), zbavil právo stěžovatele na přístup k vysokoškolskému vzdělání praktického účinku. Došlo proto k porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 2 Protokolu č. 1.